

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/155338,Banasik-Bronislaw-Stefan-18941979.html>

08.05.2026, 22:06

Banasik Bronisław „Stefan” (1894-1979)

Płk Bronisław Banasik „Stefan” (1894-1979), ur. 2 VIII 1894 r. (wg innej wersji 8 IX 1894 r.), Będzin (Zagłębie Dąbrowskie). Pochodził z rodziny robotniczej. Zdobył wykształcenie średnie. W czasie I wojny światowej walczył w szeregach armii rosyjskiej, a od 1918 r. w 5. Dywizji Strzelców Polskich (Syberyjskiej). Jako dowódca plutonu walczył z bolszewikami na Syberii. W styczniu 1920 r. dostał się do niewoli bolszewickiej, a do Polski powrócił dopiero w lutym 1922 r. W maju tego roku wstąpił w szeregi WP i służył jako oficer zawodowy. W czasie służby zajmował się szkoleniem w ramach Przysposobienia Wojskowego w powiecie Śrem, a od 1933 r. odpowiadał za zaopatrzenie w pułku radiotelegraficznym. W jego szeregach walczył w wojnie 1939 r. Jednostka została rozbita przez Wehrmacht w okolicach Janowa Lubelskiego. Uniknął niewoli i powrócił do Warszawy. Pracę w konspiracji rozpoczął w grudniu 1939 r., początkowo w szeregach ZWZ. W 1941 r. przeszedł do NOW, gdzie był dowódcą kompanii, szefem Wydziału Uzbrojenia KG NOW, a następnie oficerem kierunkowym szefa Wydziału Organizacyjnego. Po scaleniu z AK został szefem Wydziału Organizacyjnego KG NOW-AK. W powstaniu warszawskim był oficerem sztabowym, zajmował się organizowaniem uzupełnień dla oddziałów powstańczych ze zgłaszających się ochotników. Po upadku powstania dostał się do niewoli niemieckiej, z której powrócił do Polski dopiero we wrześniu 1945 r. Podjął pracę zawodową jako cywil i ponownie nawiązał łączność z podziemiem, znalazł się w szeregach NZW. Początkowo pełnił funkcję inspektora, w lutym 1946 r. został komendantem głównym NZW, a od lipca 1946 r. równolegle był kierownikiem Wydziału Wojskowego ZG SN. 14 I 1948 r. został aresztowany w Warszawie przez UB. Przeszedł ciężkie śledztwo. 13 XI 1948 r. WSR w Warszawie skazał go na trzykrotną karę śmierci, zamienioną w drodze łaski przez Bolesława Bieruta na karę dożywotniego więzienia. 15 VI 1956 r. otrzymał półroczną przerwę w odbywaniu karu. Po opuszczeniu więzienia 2 V 1957 r. przez następne miesiące leczył zrujnowane zdrowie. Otrzymał zakaz osiedlenia się w Warszawie, wobec czego zamieszkał w Przemkowie k. Szprotawy na Dolnym Śląsku, gdzie był m.in. kierownikiem kina. Inwigilowany przez SB. Dopiero w 1972 r. władze komunistyczne zezwoliły mu na powrót do domu w Warszawie. Zmarł 19 III 1979 r. Został pochowany na Cmentarzu Bródnowskim. Był odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari V kl., Krzyżem Narodowego Czynu Zbrojnego, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski-Polonia Restituta oraz Krzyżem Walecznych.

Opcje strony